

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 10ον - ΑΡΙΘΜ. 217

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1979

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- 'Εξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων κυρός 'Αγάπιος 2
- 'Εκλογή εἰς τὴν Μητρόπολιν Πριγκηπωνήσων τοῦ ἀπὸ Λύστρων Καλλινίκου 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Συνήλθον τὰ μέλη τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς 'Επιτροπῆς διὰ τὸν Διάλογον μετὰ τοὺς Λουθηρανούς 3
- Αἱ ἐργασίαι τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος 4
- 'Ἡ διακονία τῶν γυναικῶν εἰς τὴν 'Εκκλησίαν τῆς Ρωσίας 5
- Σύντομα Νέα 6

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- 'Εκθεσις τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς 'Επιτροπῆς διὰ τὸν Θεολογικὸν Διάλογον μετὰ τοὺς Λουθηρανούς 7

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 13

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSÉY, 1292 CHAMBÉSÉY-GENÈVE, SUISSE

'Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν 'Εκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευομένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μὲ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων κυρός Ἀγάπιος.

Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον, τήν 29ην Αὐγούστου τρ.ξ., ὁ Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων κυρός Ἀγάπιος (Ἰωαννίδης). Ὁ ἀειμνηστος ἱεράρχης ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1923, ἀπεφοίτησε δέ ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1947. Ἀναδειχθεὶς τιτουλάριος Μητροπολίτης Σωζοπόλεως τὸ 1970, ἐξελέγη Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων τὸν Μάρτιον τοῦ 1977.

Ἡ κηδεὶα του ἐτελέσθη τήν 31ην Αὐγούστου ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Πριγκήπῳ.

- Ἐκλογή εἰς τὴν Μητρόπολιν Πριγκηπωνήσων τοῦ ἀπὸ Λύστρων Καλλινίκου.

Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 18ης Σεπτεμβρίου τρ.ξ., ὁ ἀπὸ Λύστρων Καλλίνικος.

Ὁ νέος Μητροπολίτης Πριγκηπωνήσων, κατὰ κόσμον Συμεὼν Ἀλεξανδρίδης, ἀπεφοίτησε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1949 καὶ διετέλεσεν, ἐπὶ δεκαετίαν περίπου, Ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πριγκηπωνήσων. Ἐν συνεχείᾳ, ἐκλήθη εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλὴν καὶ διετέλεσε Τριτεύων καὶ Δευτερεύων τῶν πατριαρχικῶν διακόνων. Μετεκπαιδευθεὶς εἰς Ἱταλίαν ἐξελέγη τιτουλάριος Μητροπολίτης Λύστρων τὸ 1970. Ἐπὶ πατριαρχείας Ἀθηναγόρου ὑπηρέτησεν ὡς Πρωτοσυγγελεύων τῶν Πατριαρχείων, εἶναι δέ ἀπὸ διετίας ἤδη μέλος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ νεοειλεγείς Μητροπολίτης τυγχάνει μέλος διαφόρων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν ὡς ἐπίσης καὶ μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Συνήλθον τά μέλη τής Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικής Έπιτροπής
διά τόν Διάλογον μέ τούς Λουθηρανούς.

Συνήλθεν, άπό 16-21 Σεπτεμβρίου τρ.έ., εις τήν Μονήν του Amelungsborn, εις Άννόβερον τής Δυτικής Γερμανίας, ή Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Έπιτροπή διά τόν Διάλογον μέ τούς Λουθηρανούς. Εΐναι ήδη ή δευτέρα φορά καθ'ήν ή Έπιτροπή αύτη συνέρχεται μετά τήν έναρκτηριον σύνοδον αύτης εις Sigtuna τής Σουηδίας τόν Νοέμβριον του 1978. Συνεδριάσασα υπό τήν προεδρίαν του Σεβ. Μητροπολίτου Σηλυβρίας κ. Αίμιλιανού, ήσυχολήθη μέ τά ακόλουθα θέματα τής Ημερησίας Διατάξεως αύτης : έκθεσις του Γραμματέως επί των προσφάτων έξελίξεων' εισαγωγή εις τήν έργασίαν τής παρούσης συναντήσεως' έκτίμησις των όρθοδοξο-λουθηρανικών έπαφών του παρελθόντος (ΓΣΤ' αίων, Κωνσταντινούπολις, Μόσχα' άρχαί Κ' αίωνος, Ρουμανία)' επίδρασις των έπαφών του παρελθόντος και των διμερών διαλόγων επί του μέλλοντος' έκλογή κεντρικού θέματος διά τόν προσεχή διάλογον (ώς τοιοϋτο ύπεδειχθη ή έμβάθυνσις εις τήν διαφοράν αντιλήψεων όρθοδόξων και λουθηρανών ως προς τό έργον του Άγίου Πνεύματος έν τή Έκκλησία, ειδικώτερον δέ ή συμμετοχή εις τό Μυστήριον τής Έκκλησίας)' ύποδείξεις αι όποϊαι θά ύποβληθούν εις τήν Λουθηρανικήν Έπιτροπήν διά τόν μέλλοντα Διάλογον των δύο μερών' Έτεραι διαπιστώσεις και προτάσεις διά τό μέλλον, ειδικώτερον εις ό,τι άφορᾷ εις τήν μεθόδευσιν των έπαφών, τήν διευκρίνισιν των δογματικών θέσεων των δύο πλευρών κ.λπ.

Τά πορίσματα των συζητήσεων διευτυπώθησαν εις "Έκθεσιν, δημοσιευομένην έν έλληνική μεταφράσει εις τό παράρτημα του παρόντος τεύχους τής "Έπισκέψεως".

Τής έναρξεως των έργασιών τής Έπιτροπής προηγήθη θεία Δειτουργία, τήν Κυριακήν 16 Σεπτεμβρίου, τής όποϊας προέστη ό Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αίμιλιανός.

Εις τας έργασίας έλαβον μέρος : Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αίμιλιανός, Πρόεδρος, και Καθηγητής Δρ κ. Θεόδωρος Νικολάου

(Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον), Ἀρχιμ. Μελίτων Καβατσικλῆς καί Καθηγητῆς Βλάσιος Φειδάς (Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων), Ἠγούμενος Αὐγουστῖνος Νικιτίν καί Καθηγητῆς Α. Οσίρον (Πατριαρχεῖον Μόσχας), Ἐπίσκοπος Λαυρέντιος (Πατριαρχεῖον Σερβίας), Ἐπίσκοπος Βασίλειος Coman καί Καθηγητῆς Ἰωάννης Ica (Πατριαρχεῖον Ρουμανίας), Καθηγητῆς Totue Koen (Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας), Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Χρῦσανθος καί π. Γεώργιος Μεταλληνός (Ἐκκλησία Κύπρου), Καθηγητῆς π. Ἰωάννης Ρωμανίδης (Ἐκκλησία Ἑλλάδος), Μητροπολίτης Ἐλσιγιόου κ. Ἰωάννης, Γραμματεὺς, καί π. Ἀμβρόσιος (Ἐκκλησία Φιλλανδίας), Καθηγητῆς Radin Pulec (Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας). Μετέσχον ἐπίσης ὡς Σύμβουλοι : ὁ Δρ Ἀθανάσιος Μπασδέκης (Φραγκφούρτη), ὁ π. Δρ Χριστοφόρος Maczewski (Hildesheim) καί ὁ κ. Γρηγόριος Skobei (Μόσχα). Ἐκ μέρους τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας παρέστησαν ὡς σύμβουλοι : ὁ Καθηγητῆς Δρ Georg Kretschmar (Ottobrunn) καί ὁ Δρ Daniel Martensen (Γενεύη).

Ἐπροτάθη ὅπως ἡ ἐπομένη συνάντησις τῆς Ἐπιτροπῆς ὀρισθῆ διὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1980,

— Αἱ ἐργασίαι τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνήλθεν, ἀπὸ 4-7 Σεπτεμβρίου τρ.ἔ., ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς σύνθεσιν, ἡ νέα Διαρκῆς Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἠσχολήθη, μεταξὺ ἄλλων, μέ τὴν συγκρότησιν τῶν νέων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ὡς καί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, Συμβουλίων καί Ὁργανισμῶν.

Εἰς τὴν νέαν σύνθεσιν τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν λαμβάνουν μέρος τὰ ἑξῆς συνοδικὰ μέλη: Ἀρχιγραμματείας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεγάρων καί Σαλαμῖνος κ. Βαρθολομαῖος Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καί Μουσικῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Ἀγαθόνικος Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν ζητημάτων, ὁ Σεβ.

Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἱκαρίας κ. Παντελεήμων Ἐπαρτίας καὶ Ποιμαντικῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιος Μοναχικοῦ βίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σπάρτης κ. Ἱερόθεος Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Χρυσόστομος Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Ἀγαθάγγελος Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Γρηγόριος Κοινωνικῆς Προνοίας ἢ Εὐποιίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηθύρων κ. Ἱερόθεος Οἰκονομικῶν Ἐκκλησίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καισαριανῆς Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Γεώργιος.

- Ἡ διακονία γυναικῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥωσσίας ἐδέχθη διὰ πρώτην φοράν γυναῖκας εἰς ἓν ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργημάτων της, ἦτοι εἰς τὴν διεύθυνσιν χορωδιῶν. Πράγματι, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Σεπτεμβρίου τρ.ξ. 25 γυναῖκες εἰσῆλθον εἰς τὴν προσφάτως ἰδρυθεῖσαν Ἀνωτέραν Σχολὴν Μουσικῆς τοῦ Λενινγκράντ, εἰς τὴν ὁποίαν θά φοιτήσουν ἐπὶ τριετίαν διὰ τὴν λήψιν διπλώματος διευθυντριῶν ἐκκλησιαστικῶν χορωδιῶν. Αἱ εἰσαχθεῖσαι εἰς τὴν Σχολὴν εἶναι ἡλικίας 18-32 ἐτῶν καὶ ἔχουν τύχει ὑποτροφιῶν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας.

Σχετικῶς ἀναφέρεται, ὅτι εἰς τὸ τεῦχος Ἰουλίου-Αὐγούστου τοῦ ὀρθοδόξου πληροφοριακοῦ Δελτίου ΣΟΡ δημοσιεύεται κείμενον, ὑπογραφόμενον ὑπὸ γνωστῶν μελῶν τῆς Ὄρθοδόξου Ἀδελφότητος Δυτικῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον, προῖόν ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου τῶν ὀρθοδόξων γυναικῶν (Agarbia Ρουμανίας, 1976), προσπαθεῖ νὰ ἴδῃ ὑπὸ νέον πρῖσμα τὰς σχέσεις ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς τὴν Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Τὸ κείμενον προτείνει τὴν ἐπαγαφορὰν τοῦ θεσμοῦ τῶν διακονισσῶν, τοῦτο δὲ ὄχι ὑπὸ τὸ πνεῦμα μιᾶς ἀρχαιολογικῆς ἀπλῶς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς

οὐσιαστικὴν "εἰσδοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν λειτουργῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία αἰτεῖ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των".

- Σύντομα Νέα.

- Ὁ Καρδινάλιος Ἀρχιεπίσκοπος Αὐστρίας Σεβ. Joseph König, ἐπὶ κεφαλῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ ἰδρύματος Pro Oriente, ἐπεσκέφθη, ἀπὸ 24-28 Σεπτεμβρίου τρ.ἔ., τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας, ἀνταποκρινόμενος εἰς σχετικὴν πρόσκλησιν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Γερμανοῦ. Πρόκειται περὶ τῆς πρώτης ἐπισκέψεως ρωμαιοκαθολικοῦ ἀρχιερέως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας.

- Τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης ἐξεπροσώπησαν εἰς τὴν ἐτησίαν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Χριστιανικῶν Ἀκαδημιῶν Δυτικῆς Εὐρώπης 25 κρῆτες κληρικοί καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι, μέ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Εἰρηναῖον καὶ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀκαδημίας Δρα Ἀλέξανδρον Παπαδερόν. Οἱ κρῆτες θεολόγοι ἐπεσκέφθησαν, μετὰ τὸ Ἀμβουῦργον καὶ τὴν Βόννην, τὴν Γενεύην, ἔνθα ἐφιλοξενήθησαν, ἀπὸ 20-23 Σεπτεμβρίου, εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-
αρχείου εἰς Σαμπεζύ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Ἐκθεσις τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τόν Θεολογικόν Διάλογον μέ τούς Λουθηρανούς.

"Ἡμεῖς, τά μέλη τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τόν Θεολογικόν Διάλογον μέ τούς Λουθηρανούς, ἐπιφορτισμένοι ὑπό τῶν Ἁγίων Ἐκκλησιῶν, συνήλθομεν διὰ νά συνεχίσωμεν τήν ἐργασίαν μας, συνισταμένην εἰς τήν συζήτησιν τῆς διαδικασίας διὰ τήν προετοιμασίαν τοῦ προσεχοῦς διορθοδόξου-λουθηρανικοῦ διαλόγου, ἡ ὁποία ἐν τῇ χάριτι τῆς Ἁγίας Τριάδος ἤρχισεν εἰς τήν Sigetuna τῆς Σουηδίας τόν Νοέμβριον 1978. Ἐν πνεύματι ὁμονοίας καί ἀδελφικῆς ἀγάπης εἴχομεν τήν συνάντησίν μας εἰς τό παλαιόν καί εὐρέως γνωστόν λουθηρανικόν Μοναστήριον τοῦ Amelungsborn, ἀπό 15-21 Σεπτεμβρίου 1979, ὡς φιλοξενοῦμενοι τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας καί τῶν Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Γερμανίας.

Τήν Κυριακὴν, 16 Σεπτεμβρίου, μετὰ τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας, ἣτις ἐτελέσθη ὑπό τοῦ Μητροπολίτου Αἰμιλιανοῦ ὁμοῦ μετ' ἄλλων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ Ἀντιπροσωπεῖα ἐγένετο δεκτὴ ὑπό τῆς Εὐαγγελικῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἄννοβερου καί τῆς Γερμανικῆς Ἐθνικῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας. Παρεχωρήθη ἐπίσης εἰς ἡμᾶς ἀκρόασις ὑπό τοῦ Δημάρχου Ἄννοβερου καί, μετὰ μίαν περιήγησιν τῆς πόλεως, ἡ Ἀντιπροσωπεῖα ἐγένετο ἐγκαρδίως δεκτὴ εἰς τό Ἑλληνικόν Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Ἄννοβερου καί τό Σερβικόν Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Hildesheim. Ἐγκαρδίως μᾶς ὑπεδέχθησαν ἐπίσης ὁ Πρόεδρος τῆς VELKD (= Ἡνωμένη Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία Γερμανίας) Δρ Günther Gassmann, μέλη τοῦ Μοναστηρίου ὡς καί ἡ Familiaritas τοῦ Μοναστηρίου, καί, τέλος, διάφοροι ἐνορίαί εἰς τά προάστεια τοῦ Amelungsborn.

Τῆς Διασκέψεως προήδρευσεν ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Αἰμιλιανός, χρεῖα Γραμματέως ἐκτελοῦντος τοῦ Μητροπολίτου

Ἐλσιγκίου κ. Ἰωάννου.

Μετά μεγάλης χαρᾶς εἶδομεν τὴν παρουσίαν τοῦ Καθηγητοῦ Kretschmar καὶ τοῦ Δρος Martensen ἐν μέσῳ ἡμῶν ὡς συμβούλων κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην. Ἡ παρουσία των συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς συναντήσεως.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἐξεπροσωπήθησαν ὑπὸ τῶν ἀκολουθῶν :
Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον : Μητροπολίτης Σηλυβρίας
κ. Αἰμιλιανὸς καὶ Καθηγητὴς Δρ Θεόδωρος Νικολάου.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων : Ἀρχιμανδρίτης Μελίτων
Καβασιανῆς καὶ Καθηγητὴς Βλάσιος Φειδᾶς.

Πατριαρχεῖον Μόσχας : Ἠγούμενος Αὐγουστῖνος Nikitin
καὶ Καθηγητὴς Α. Osipov.

Πατριαρχεῖον Σερβίας : Ἐπίσκοπος Δυτικῆς Εὐρώπης
κ. Λαυρέντιος.

Πατριαρχεῖον Ρουμανίας : Ἐπίσκοπος Ὀραντέα κ. Βασί-
λειος Coman καὶ Καθηγητὴς Ἰωάννης Ica.

Πατριαρχεῖον Βουλγαρίας : Καθηγητὴς Totue Koen.

Ἐκκλησία Κύπρου : Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Χρῦσανθος
καὶ π. Γέωργιος Μεταλληνός.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος : Καθηγητὴς π. Ἰωάννης Ρωμανίδης.

Ἐκκλησία Φιλλανδίας : Μητροπολίτης Ἐλσιγκίου κ. Ἰωάν-
νης καὶ π. Ἀμβρόσιος.

Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας : Καθηγητὴς Radin Pulec.

Ἐν ἐκ τῶν κυρίων ἔργων τῆς δευτέρας ταύτης προπαρασκευαστικῆς συναντήσεως συνίστατο εἰς τὴν ἀξιολόγησιν τῶν ὀρθοδοξολουθηρανικῶν ἐπαφῶν τοῦ παρελθόντος, τόσον κατὰ τὴν παλαιότεραν φάσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅσον καὶ τῶν διμερῶν διαλόγων τῶν παρελθουσῶν δεκαετιῶν. Μία Ἀνακοίνωσις, ἀφορῶσα εἰς τὰς θεολογικὰς ἐπαφὰς καὶ τοὺς διαλόγους μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Λουθηρανῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος μέχρι σήμερον, ἐπαρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Νικολάου καὶ τοῦ Δρος Μπασδέκη. Ὁμοία Ἀνακοίνωσις, ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ὀρθοδοξο-Λουθηρανικοῦ Διαλόγου εἰς τὴν Ρωσσίαν ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Κ' αἰῶνος, ἐπαρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ Ἠγουμένου Αὐγουστίνου Nikitin,

ἑτέρα δέ ἐπί τοῦ συγχρόνου διαλόγου μεταξύ τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καί διαφόρων Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπό τοῦ Καθηγητοῦ Α. Οσίρον. Τέλος, μία Ἀνακοίνωσις σχετική πρός τὰς ὀρθοδοξο-λουθηρανικάς σχέσεις εἰς τήν Ρουμανίαν ἀπό τῆς Ἀναγεννήσεως καί ἐξῆς ἀνεγνώσθη ὑπό τοῦ Καθηγητοῦ Ἰωάννου Ισα. Αἱ Ἀνακοινώσεις αὗται προσέφεραν οὐ μόνον ἱστορικὴν κάτοψιν τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλά καί κριτικὴν ἔρευναν καί ἀναλυτικὴν περίληψιν τῶν κυρίων θεολογικῶν θεμάτων τὰ ὅποια προέκυψαν. Αἱ Ἀνακοινώσεις κάμνουν μνεῖαν τῆς μεγάλης ἀξίας τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν προηγουμένων διμερῶν διαλόγων. Τὰ ὑπάρχοντα σχετικὰ κείμενα προσφέρουν ἕν εὐρὺ φάσμα εἰδικοῦ ὄλικοῦ πρός ἀξιοποίησιν κατὰ τὸν μέλλοντα διάλογον.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς διηκολύνθησαν ἰδιαιτέρως ἐκ δύο εἰσαγωγικῶν Ἀνακοινώσεων, τὰς ὁποίας ἐπαρουσίασαν ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας Αἰμιλιανός καί ὁ Μητροπολίτης Ἐλσιγκίου Ἰωάννης εἰς τήν ἀρχὴν τῆς συναντήσεως. Ἀμφότεραι αἱ Ἀνακοινώσεις ἔδωσαν μίαν εἰκόνα τῶν προβλημάτων -θεωρουμένων ὑπὸ τὴν βαθεῖαν αὐτῶν θεολογικὴν διάστασιν-, τὰ ὅποια ἠγειρεν ἡ προηγηθεῖσα ἐμπειρία τοῦ διαλόγου ὡς καί τινῶν τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν συζητήσεων τούτων. Αἱ Ἀνακοινώσεις προετοιμάζουν τὸν δρόμον διὰ τὸ μέλλον διὰ τῶν ἀξιολόγων κατευθυντηρίων γραμμῶν, τὰς ὁποίας δίδουν.

Πρακτικὰ Βήματα.

1. Ἡ παροῦσα Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἀνάγκη ὅπως πραγματοποιηθῇ περισσότερα προπαρασκευαστικὰ ἐργασία πρὶν ἢ καταστῆ δυνατόν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ἕνα ἀπὸ κοινοῦ διάλογον. Ἀφ' ἑτέρου, δέν εἶναι σκόπιμον, ὅπως τὸ προπαρασκευαστικὸν ὄλικόν διὰ τὸν διάλογόν μας μελετηθῇ κεχωρισμένως ὑπὸ τῶν δύο μερῶν διὰ πολὺ εἰσέτι χρονικὸν διάστημα. Ἐνθαρρύνομεν, ὅθεν, τὴν ἐν Sigetuna ὀρισθεῖσαν Ἐποπιτροπὴν, ὅπως ἐπεξεργασθῇ τὰ σχέδια διὰ μίαν συνάντησιν τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν θεολογικὸν διάλογον μετὰ τοῦ Λουθηρανοῦς.

2. Ἀρμοδιότης τῆς Ὑποεπιτροπῆς εἶναι νά ἀναπτύξη περαιτέρω τήν συγκέντρωσιν τῶν κειμένων εἰς τρόπον ὥστε νά εἶναι διαθέσιμα διά τόν παρόντα διάλογον ὅλα τά σχετικά στοιχεῖα ἐκ τῶν παρελθόντων διαλόγων. Τό ἔργον τοῦτο θά πρέπει νά γίνῃ ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετά τῶν ἀντιστοίχων ἐκπροσώπων τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας.

3. Κατά τήν γνώμην μας, ἡ ἐπομένη προπαρασκευαστική συνάντησις διά τόν διάλογον θά ἔδει νά πραγματοποιηθῇ τό φθινόπωρον τοῦ 1980. Ἡ ἐπιθυμία μας εἶναι ὅπως ἡ συνάντησις αὕτη συγκληθῇ, εἰ δυνατόν, ἐν Δανίᾳ ἀπό 6-12 Σεπτεμβρίου.

4. Ὁ ἐπίσημος διάλογος ἀναμένεται νά ἀρχίσῃ μετά τās ἀνωτέρω ἀναφερθείσας συναντήσεις καί ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι ἔχει σημασίαν, ὅπως οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, οἱ ὅποιοι κατά τό διαρρεῦσαν διάστημα συμμετέσχον εἰς τήν προετοιμασίαν τοῦ διαλόγου, ὀρισθοῦν ἐκ νέου ὡς ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν διά τόν κυρίως διάλογον. Ἐχει σημασίαν ἐπίσης, ὅπως, κατά τās μελλούσας συναντήσεις μας, ἐκπροσωπῶνται ὅλοι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι.

5. Θεωροῦμεν σημαντικόν, ὅπως ὁ διάλογος ἀποβῇ εἰς ὄφελος καί τῆς συνήθους ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἐντός τῶν ἐνοριῶν, εἰδικῶς δέ ἐκείνων, αἱ ὅποιοι ζοῦν εἰς τό περιβάλλον τῆς Διασποράς. Συνιστῶμεν, ὅθεν, καί ἐνθαρρύνομεν τήν σπουδὴν τῆς πνευματικῆς κληρονομίας καί τῆς λειτουργικῆς πράξεως ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐπίσης καί τῶν δυνατοτήτων πρακτικῆς συνεργασίας.

Θεολογικά ἔκτιμήσεις.

1. Ἡ Ἐπιτροπή μας πιστεύει, ὅτι θά πρέπει νά προχωρήσωμεν μετά προσοχῆς καί ἀπό τῶν δύο πλευρῶν εἰς τό θεολογικόν ἔργον μας, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νά φθάσωμεν εἰς μίαν ἀμοιβαίως εἰλικρινῆ κατανόησιν. Ἰδιαιτέρως χρήσιμος θά εἶναι καί ἡ συνεκτίμησις τῆς ὅλης σχετικῆς θεολογικῆς πραγματικότητος. Ἡ μελέτη τοῦ λουθηρανικοῦ σώματος τεκμηριῶν προϋποθέτει ὅτι δέν θά ἀποτιμῶνται μόνον τά περιέχοντα τās ὁμολογίας πίστεως βιβλία, ὅσα

ἀναγνωρίζονται ἐπισημῶς ὑπὸ τῶν Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον καὶ ἡ σύγχρονος λουθηρανικὴ θεολογικὴ ἐκτίμησις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ὕλικου τούτου. Ἡ λουθηρανικὴ διδασκαλία δὲν εἶναι τι τὸ στατικόν, ἀλλὰ τὸ δυναμικόν καὶ ὑφίσταται μίαν συνεχεῖ ἐξέλιξιν κατὰ τὴν διατύπωσίν της.

2. Ἡ Ἐπιτροπὴ μας κατέληξεν εἰς τὴν γενικὴν συμφωνίαν, ὅτι ὁ διάλογος θὰ πρέπει νὰ ἐννοηθῆ ὡς ἡ συνέχισις τοῦ διακοπέντος κατὰ τὸ παρελθόν διαλόγου (ΙΣΤ' αἰῶν), ὑπὸ ἓν πνεῦμα ὅμως τὸ ὁποῖον νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς νέας πραγματικότητας καὶ τὴν εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἐπιτευχθεῖσαν πρόοδον, εἰδικώτερον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν τοῦ μυστηρίου τῆς διαιρέσεώς μας. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ μυστηρίου τούτου θὰ πρέπει νὰ ἐπεξεργασθῶμεν μίαν νέαν ἔκφρασιν τῶν ἀπόψεών μας, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς κοινῆς μας ἀπογοητεύσεως ὡς ἐκ τῶν ἐνδεχομένως ἀδίκων ἐκτιμήσεών μας, τοῦτο δὲ κατὰ δυναμικόν μᾶλλον ἢ στατικόν τρόπον. Ἐπιπροσθέτως, αἱ ἐκφράσεις τοῦ μέλλοντος θὰ πρέπει νὰ εἶναι οὐχὶ ἀφηρημέναι, ἀλλὰ ἐντεταγμέναι ἐντὸς τῆς ὅλης, ἀμοιβαίως, λειτουργικῆς μας ζωῆς ὡς καὶ τοῦ ὅλου πνευματικοῦ ὕφους τῆς ζωῆς μας.

3. Γενικὴ ἐπίσης ἦτο ἡ συμφωνία, ὅτι χρειαζόμεθα μίαν νέαν προοπτικὴν ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν τοῦ διαλόγου μας. Αἱ διαφοραὶ μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπεσημανθησαν κατὰ τὰς συζητήσεις μας, θὰ πρέπει νὰ διατυπωθοῦν ὡς ἐκφράσεις τοῦ γεγονότος τῆς δογματικῆς διαφοροποιήσεως μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καὶ Λουθηρανισμοῦ.

4. Ἡ βᾶσις τῆς ἱστορικῆς διαφοροποιήσεως μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Λουθηρανῶν ὑπῆρξεν ἡ διαφορετικὴ ἀντίληψις τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὰ θέματα τὰ ὁποῖα προετάθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν μας συνάντησιν, ὅπως συζητηθοῦν κατὰ τὸν διάλογον, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὑπὸ τὴν προοπτικὴν τῆς παρουσίας καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀρχίσωμεν τὸν διάλογον μὲ ἓνα συνδυασμὸν πνευματολογίας καὶ ἐκκλησιολογίας. Θὰ ἠδυνάμεθα, ὅθεν, νὰ διατυπώσωμεν τὸ πρῶτον θέμα τοῦ διαλόγου

μας κατά τόν ακόλουθον τρόπον : Συμμετοχή, μέθεξις εἰς τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας 1) Τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, 2) Προϋποθέσεις συμμετοχῆς εἰς τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

5. Ὑπό τήν προοπτικήν τῆς μελλούσης ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχει σημασίαν, ὅπως ἡ ἐργασία τῆς Ἐπιτροπῆς συνεχισθῆ κατά ἕνα εἰδικόν τρόπον. Πρῶτον, εἶναι ἀναγκαῖον νά γίνῃ μία σύνθεσις τῶν ἱστορικῶν καί δογματικῶν ἀποτελεσμάτων ὄλων τῶν διμερῶν συναντήσεων ἐν ὀνόματι τῆς Ἐπιτροπῆς μας. Ἡ ἐκθεσις αὕτη θά ἔδει νά περιλάβῃ θέματα τά ὅποια δέν συνεζητήθησαν κατά τό παρελθόν εἰς διμερεῖς διαλόγους καί νά ἐκφράζῃ τήν συμφωνίαν τῆς Ἐπιτροπῆς μας ἐπί τῶν θεμάτων τούτων. Πρίν ἀρχίσῃ ὁ ἐπίσημος διάλογος εἶναι ἀναγκαῖον νά φθάσωμεν εἰς μίαν συμφωνίαν ἐπί τῆς δογματικῆς ὀρολογίας, ἥτις θά διευκολύνῃ τήν μέλλουσαν συζήτησιν μεταξύ τῶν διαλεγομένων μερῶν."

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 361.- ALTAN Angelo : Ecumenismo di un Patriarca Ecumenico - Il Patriarca Gennadio Scolarios, Oriente Cristiano 18(1978), 2, 38-41.
- 362.- ATHENAGORAS, Archbishop of Thyateira : The Liturgy of the Orthodox Church (Service Book and the Sunday Gospels in Greek and English parallel text), London and Oxford, Mowbrays, October 1979, 280p.
- 363.- BASDEKIS Athanasios : Grundfragen orthodoxen Gottesdienstverständnisses. Ökumenische Rundschau 28(1979), 3, 259-276.
- 364.- BEINERT Wolfgang : Konziliarität der Kirche. Ein Beitrag zur ökumenischen Epistemologie. Catholica 1979, 2, 81-108.
- 365.- BIEDERMANN Hermengeild : Orthodoxe und Katholische Kirche Heute. Etappen des Gesprächs den letzten 20 Jahren. Catholica 1979, 1, 9-29.
- 366.- BOBRINSKOY Boris : Auf dem Wege zueinander. Der Christliche Osten 34(1979), 3-4, 81-87.
- 367.- BONIS Konstantin : Gregorios Palamas, der Letzte der Großen byzantinischen Theologen (1296-1359). Θεολογία 50(1979), 1, 7-21.
- 368.- ΜΠΟΝΗ Κωνσταντίνου : 'Η ἑλληνική χριστιανική Γραμματεία ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Δυτικὴν. Θεολογία 50(1979), 2, 257-296.
- 369.- COMO Damiano : S. Basilio il Grande commemorato in Sicilia. Oriente Cristiano 19(1979), 1-2, 2-7.
- 370.- CONGAR Yves : Bulletin d'Ecclésiologie. Revue des Sciences philosophiques et religieuses 63(1979), 2, 251-288.
- 371.- CONGAR Yves : Je crois en l'Esprit Saint. 1- L'Esprit Saint dans l' "Economie", révélation et expérience de l'Esprit. Paris, éditions du Cerf, 1979, 238p.
- 372.- DAMASKINOS (Papandreou), Metropolit von Tranoupolis : Die Sieben-Zahl der Sakramente aus orthodoxer Sicht, Teil I. KNA Nr 38, 18 september 1979, 5-7.
- 373.- ΔΡΙΤΣΑ Δημητρίου : Τό ρητορικόν καί ποιητικόν στοιχεῖον εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Ἰππολύτου. Θεολογία 50(1979), 1, 187-204.
- 374.- FERRARI Giuseppe : La Pentecoste. Oriente Cristiano 19(1979), 1-2, 58-70.
- 375.- GILLET Lev, Father : The Year of Grace. Translated from the French by Deborah Cowen. London and Oxford, Mowbrays, January 1980, 192 p.
- 376.- GREGOIRE de Nysse : Les Béatitudes. Paris, Ed. Desclée de Brouwer, Coll. Les Pères dans la foi, 1979, 125p.

- 377.- GY Pierre-Maria : Bulletin de Liturgie. Revue des sciences philosophiques et religieuses 63(1979), 2, 289-299.
- 378.- HANSON Craig : The Passion of Saint Onesimus. Θεολογία 50(1979), 2, 349-374.
- 379.- HASSELBLATT Gunnar : Äthiopien. Menschen-Kirchen-Kulturen. Stuttgart, Radius Verlag, 1979, 128 S.
- 380.- HITCHINS Keith : Orthodox and Nationality : Andrein Şaguna and the Rumanian of Transylvania 1846-1873. Cambridge, Harvard Univ. Press, 1977, ix+332p.
- 381.- HUECK-DOHERTY Catherine de : Poustinia. Eine christliche Spiritualität des Ostens für des Westen. Wien-München, Verlag Heorld, 1979, 192 S.
- 382.- ISAAC, Saint : Sentences - Un trésor de sagesse. Paix No 26, 1979, 5-35.
- 383.- JACOB Xavier : La renaissance de l'Eglise grecque orthodoxe dans le monde. Informations catholiques internationales No 542, 15 septembre 1979, 20-24.
- 384.- ΚΑΡΜΙΡΗ Ἰωάννου : Ὁ καθολικός χαρακτήρ τῆς Σωτηρίας. Ἐκκλησία 56(1979), 15-16, 324-328.
- 385.- ΚΟΝΙΔΑΡΗ Γερασίμου : Ἡ ἑλληνική ὀρθόδοξος Μητρόπολις Γερμανίας καὶ ὁ Καταστατικός αὐτῆς Χάρτης. Θεολογία 50(1979), 1, 71-89.
- 386.- ΚΟΤΣΜΑΝΙΔΗ Βασιλείου : Ὁρθόδοξος Σωτηριολογία εἰς τοὺς Ἀσματικούς Κανόνας τῶν Ἀκινήτων Δεσποτικῶν Ἑορτῶν. Θεολογία 50(1979), 205-230 καὶ 409-423.
- 387.- LUBAC Henri de : Recherches dans la foi, Trois études sur Origène, Saint Anselme et la philosophie chrétienne. Paris, Coll. Bibliothèque des Archives de Philosophie N.S, 27, Beauchesne, 1979, 153p.
- 388.- MARIA Suor : L'ufficiatura bizantina per la "sanctificatione del tempo". Russia Cristiana 4(1979), 1, 68-74.
- 389.- MUNIER Charles : L'Eglise dans l'Empire romain (IIe et IIIe siècles). Paris, Histoire du Droit et des Inst. de l'Eglise en Occident II-III, 1979, 307p.
- 390.- ΟΡΦΑΝΟΥ Μάρκου : Ἡ ἐκπόρευσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν Ἱερόν Φῶτιον. Θεολογία 50(1979), 1, 47-70.
- 391.- PANAGOPOULOS Johannes : Goettliche und Menschliche Gerechtigkeit am Horizont der Patristischen. Θεολογία 50(1979), 1, 159-171.
- 392.- ΠΑΠΑ Ἀθανασίου, Μητροπολίτου Ἐλενουπόλεως : Κεντητὴ Ὠραία Πύλη τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Καμαριωτίσσης. Θεολογία 50(1979), 1, 22-30.

- 393.- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Στυλιανοῦ : Ἡ ζωὴ ἑνὸς Μεγάλου. Βασίλειος Καισαρείας. Ἀθῆναι, Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1979.
- 394.- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Στυλιανοῦ : Ἡ ἀλληλογραφία Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Θεολογία 50(1979), 2, 297-319.
- 395.- ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ Δημητρίου : Αἱ ἀρμοδιότητες τῶν διοικητικῶν ὀργάνων τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Θεολογία 50(1979), 172-185 καὶ 426-445.
- 396.- ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ Γεωργίου : Ἰησοῦς Χριστός, "ὁ ἄρτος ὁ ζῶν". Θεολογία 50(1979), 132-158 καὶ 375-408.
- 397.- SAVRAMIS Dimosthenes : Kriterien des Christlichen. Analysen eines Soziologen. Graz: Styria, 1979, 148 S.
- 398.- ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ Βασιλείου : Ἐκλιπόντες Καθηγηταὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Θεολογία 50(1979), 2, 449-459.
- 399.- ΤΡΩΪΑΝΟΥ Σπυρίδωνος : Συγκριτικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς καταστατικῆς νομοθεσίας τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν περὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Θεολογία 50(1979), 1, 31-46.
- 400.- ΤΣΑΠΑΡΑΗ Εὐστρατίου : Βυζαντινὴ Ξυλογλυπτικὴ τῆς Ἡπείρου. Θεολογία 50(1979), 1, 231-237.
- 401.- VISCHER Lukas : Europäische Theologie - weltweit herausgefordert. Ökumenische Rundschau 28(1979), 3, 233-247.
- 402.- VOORT Th. van der : La mia esperienza nel seminario di Leningrado. Russia Cristiana 4(1979), 3, 12-31.
- 403.- WARE Kallistos : Le dialogue entre Anglicans et Orthodoxes. La Conférence de Moscou de 1976. Istina 25(1979), 1, 7-43.
- 404.- WARE Kallistos : The Orthodox Way. London and Oxford, Mowbrays, October 1979, 160 p.
- 405.- DOCUMENT, Questions sur l'homme et la femme dans le peuple de Dieu, SOP No 40, juillet-août 1979, 12-16.